

УРОК 65. ЗАГАЛЬНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО ЧИСЛІВНИК ЯК ЧАСТИНУ МОВИ. ПИТАННЯ ДО КІЛЬКІСНИХ І ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ. ВИМОВА І НАПИСАННЯ СЛОВА *посередині*

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** навчати учнів упізнавати серед слів числівники, ставити до них питання, правильно вживати числівник у мовленні та застосовувати набуті знання про числівник на практиці; вправляти учнів у вимові та написанні слова *посередині*; розвивати культуру мовлення; виховувати бажання говорити грамотно;
- **формування ключових компетентностей:**
 - уміння вчитися:** навчати учнів організовувати свою навчальну діяльність, добре орієнтуватися в підручнику, дотримувати єдиних вимог оформлення письмових робіт;
 - комунікативної:** розвивати вміння спілкуватися усно і письмово, користуватися різними видами мовленнєвої діяльності;
 - інформаційної:** формувати здатність аналізувати й відтворювати потрібну інформацію, знаходити необхідні знання;
 - соціальної:** навчати використовувати набуті знання і вміння під час виконання соціальних ролей; сприяти підвищенню ефективності та актуалізації навчальної діяльності школярів.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Обладнання: картки з текстом; прислів'я, фразеологізми; мікрофон.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організаційний момент

2. Повідомлення теми та мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся про нову частину мови. Навчіться впізнавати її серед інших частин мови, ставити питання та правильно вживати в мовленні.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. «Мозковий штурм»

— З-поміж поданих слів знайдіть відомі вам частини мови.

Працюю, день, красивий, під, п'ять, школа, восьмий.

— Які слова ви не змогли пояснити?

— На що вказують ці слова?

— На які питання відповідають?

— З якою частиною мови пов'язані?

Висновок. Слова, що означають кількість предметів або їхній порядок під час лічби, називаються *числівниками*.

2. Довідкове бюро

Цікаво знати!

Людині часто доводилося щось лічити: години, дні, гроші, роки тощо, тобто встановлювати кількість предметів, позначати її на письмі відповідними цифрами.

Звідки взялися цифри? Як виникла лічба?

Виявляється, потребу в цьому породило саме життя. Звісно, первісна людина не користувалася такими словами: «один», «три», «чотири» тощо. Для того щоб порахувати предмети, достатньо показати їх на пальцях. Загнувши всі пальці на одній руці, робили те саме на другій. А коли пальців бракувало, продовжували лічбу на тих самих пальцях знову. У сиву давнину люди лічили десятками. Учені вважають, що десяткова система числення (якою, до речі, користуємося і ми) пішла від десяти пальців на руках.

Перші цифри з'явилися приблизно тоді ж, коли і перші букви. Стародавні греки записували їх просто буквами: А — один, В — два тощо. Слов'яни тривалий час цифри на письмі зображували буквами кириличного алфавіту. А коли потрібно було позначити велику кількість предметів, використовували описові звороти.

Арабські цифри, як відомо, винайдено в Індії. Чому ж їх називають арабськими? Таку назву цифри отримали тому, що набули значного поширення у світі взагалі та в Європі зокрема саме завдяки арабам. Навіть слово «цифра» арабського походження і означає «нуль».

У нашій країні арабські цифри офіційно введені на початку XVIII століття, тобто разом із введенням азбуки.

3. Робота за підручником (с. 110–112)

1) Робота в парах (за вправою 216).

— Розкажіть одне одному, що ви знаєте про гру в шахи. Чи вмієте ви грати в шахи?

— Прочитайте текст і розгляньте фотоілюстрацію.

Вправа «Мікрофон»

— Дайте відповіді на запитання.

- Скільки всього фігур має кожен гравець у шахи?
- Скільки пішаків у кожного з гравців?
- Скільки слонів у кожного гравця?
- Скільки коней мають гравці під час гри в шахи?
- Які шахові фігури ставлять посередині?
- Яким по порядку стоїть слон?
- Котрим по порядку стоїть кінь?

— Запишіть відповіді на два запитання (на вибір).

Словникова робота

Посередині — у середині, в центрі або недалеко від центра чого-небудь.

Анаграма

— Складіть слова з букв слова *посередині*. (*Серед, ні, дині, дні, під, середні, редис, сіре...*)

Каліграфічна хвилинка

По по ос се ер ре ед ди ин ні посередині

У шахи грають на дошці 9×10, розділеній посередині так званою *річкою*.

2) Ознайомлення з правилом (с. 111).

— Прочитайте правило, наведіть власні приклади.

3) Практична робота. Визначення часу за годинником (за вправою 217).

— Розгляньте малюнок. Прочитайте речення. Знайдіть на малюнку годинник, що показує зазначений час.

— Запишіть речення в такій послідовності, у якій розміщено годинники на малюнку. (5, 1, 2, 3, 4)